

Lapsiasiavaltuutetun lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle; Laki tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

**Viite: Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö 26.5.2020;
VN/10579/2020**

Taustaa

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että tartuntatautilakia muutetaan väliaikaisesti. Kyse on koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua tehostavasta altistuneiden tunnistusjärjestelmästä. Ehdotettu muutos tulisi voimaan viimeistään 10.8.2020 ja olisi voimassa 31.3.2021 saakka.

Tartuntatautilakissa säädettäisiin väliaikaisesti muun muassa altistuneiden tunnistusjärjestelmän käytön yhteydessä tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä ja niiden suojasta sekä altistuneiden tunnistusjärjestelmän tietoturvallisuuden arvioinnista. Sovelluksen käyttö olisi vapaaehtoista.

Lapsiasiavaltuutetun lausunto on annettu lausuntopalvelu.fi:ssä 1.6.2020.

Lapsiasiavaltuutetun lausunto

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 59 ja 60/1991), joka on lailla voimaan saatettu ihmisoikeussopimus. Lapsiasiavaltuutettu arvioi esitystä lapsen oikeuksien yleissopimuksen näkökulmasta.

Kysymys: Onko esityksessä asianmukaisesti otettu huomioon henkilötietojen ja yksityisyyden suojaan liittyvät näkökohdat?

Kyllä pääsääntöisesti.

Kysymys 4: Onko esityksestä aiheutuvat muut vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

Ei pääosin. Vaikutukset lapsen oikeuksiin on vielä puutteellinen.

Kysymys: Mahdolliset muut näkemyksenne esityksestä?

Esitysluonnoksessa on mainittu YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen velvoitteita, kuten lapsen oikeus yksityisyyden suojaan (16 artikla). Luvussa *Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointi*, sovelluksen asentamista koskevan kohdan yhteydessä on viitattu hallintolain mukaiseen ns. rinnakkaisen puhevallan 15 vuoden ikärajaan, mutta jää epäselväksi, minkä vuoksi hallintolain mukainen ikäraja on nostettu esille tässä yhteydessä.

Luvuissa *Väestöön kohdistuvien vaikutusten arviointi* ja *Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointi* on lueteltu eri säännöksiä, jotka vaikuttavat siinä vaiheessa, kun tehdään päätös terveystietojen luovuttamisesta (esim. potilaslain 7 § ja 9 §). Ei kuitenkaan ole arvioitu, miten ko. säännökset tulevat sovellettaviksi alaikäisen kohdalla. On toisaalta huomioitava alaikäisen itsemääräämisoikeus hoidostaan sekä kielto-oikeus tietojensa luovuttamisesta huoltajalle, ja toisaalta huoltajan velvollisuus vastata lapsen hyvinvoinnista. Esitysluonnoksen mukaan tarvittaessa tullaan ottamaan yhteyttä joko käyttäjään tai hänen lailliseen edustajaansa, mutta ei ole eritelty, miten alaikäisen osalta tehdään ratkaisu.

Lapsiasiavaltuutettu esittää, että alaikäisen asemaa arvioidaan vielä tarkemmin, ja että alaikäisten osalta säädettäisiin nimenomaisesti laatimalla oma säännös. Mikäli päädytään nimenomaiseen säännökseen, tulee selkeästi ilmetä, että sääntely ei ole sovellettavissa muissa yhteyksissä ja on voimassa vain säännöksen voimassaolon ajan.

Esitysluonnoksessa oma lukunsa vaikutuksista iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asemaan. Myös alaikäisiä koskevassa sääntelyssä on huomioitava, että erityisen haavoittuvassa asemassa ovat lapset, joilla on vamma tai muita erityisiä tarpeita. On huomioitava myös kielivähemmistöihin kuuluvat lapset, erityisesti sovelluksen käyttöönoton vaikutuksista tiedotettaessa ja sovelluksen käytettävyydessä.

Jyväskylässä 1.6.2020

Elina Pekkarinen
Lapsiasiavaltuutettu

Jaana Tervo
Lakimies

